

Pohdiskelua pahan luonteesta ja siitä, onko uusi syntiinlankeemus mahdollinen sekä Jumalan kaikkivaltiudesta

Rukousveljestön kokous Halsualla 25. –26.3.1998:
Konfessorin avajaisalokuutio

Pahan luonne

Eräässä mielessä kirkon ei pitäisi olla liian kiinnostunut pahasta. Aion silti aloittaa oman pohdintani juuri siitä. Juuri pahan tunteminen on välttämätön edellytys sille, että Jumalan ykseys opitaan oikein tunnustamaan ja siten ”dualistinen manikealaisuus” voittamaan ja välttämään. Muuten monoteismi sanan ankarimmassa mielessä, jonka löydämme vain Lutherin teologiassa, pääsee pätemään.

Mitä paha sitten on? Jokainen meistä tietää, miten helppo on kutsua paha esille. Raota vain hiukan ovea, ja sitä vyöryy sisään määrättömästi. Toin tuskin saa jälleen oven pistetyksi kiinni, niin ettei kaikki täyty pahuudesta. Mistä sitä riittääkin meistä kunkin sielun sisälle niin loputtomasti, eikä vain meidän, vaan kaikkien ihmisten sielun sisälle.

Pahan tunteminen omassa itsessä on keskeinen osa uskon kilvoitusta. Kuka pyhempi olen, sitä pahemmaksi tiedän itseni. Vain pyhät tuntevat pahan. Miksi vain he sen tuntevat?

Paha piiloutuu

Paha piiloutuu ja tekee itsensä meille olemattomaksi, vaikka se tosiasiasa ohjaa elämäämme. Vain pyhät lähtevät sille vaikealle tielle, jossa he vapaaehtoisesti suostuvat tunnustamaan olevansa pahoja. Näin paha tulee julki, vain näin sen kyky piiloutua saadaan paljastetuksi.

Pahan paljastuminen on persoonaksi tulemista

Pahan paljastaminen on persoonaksi tulemista. Kun kohtaamme itsessämme olevan pahan, ja vapaudumme siitä, tulemme samalla persoonaksi eli Jumalan kuvaksi varsinaisessa mielessä. Tämä voi avata meille kolminaisuusopin persoona-käsitteen. Usein ajatellaan, että ihminen on jo persoona. Hän ei oikeastaan voi enää lisääntyä persoonallisuudessaan. Toisin on. Vain Jumala Pyhä Kolmiykseus on persoona. Hän tekee meidätkin persoonaksi, siis omaksi kuvakseen. Ihmisessä oleva Jumalan kuva on syvien routakerrosten alla kuuraisena, routaisena ja litistyksissä. Kun meissä oleva paha tulee ilmi, sulaa routa ja meissä oleva Jumalan kuva pääsee puhkeamaan kukkaan.

Pyhä Kolmiykseus tekee meidät persoonaksi. Tämä on aivan fantastinen asia. Persoonaksi tuleminen on ensinnäkin luoduksi asettumista. Se on oman luotuisuuden lahjaluonteen vastaanottamista ja asettumista iloiten luoduksi. Persoonaksi tuleminen on toiseksi oman minän kuolemista ja Kristus-minuuden syntymistä meissä. Persoonaksi tuleminen on kolmanneksi vapaaksi tulemista, vapaaksi tulemistä siten, että voi antaa Kristuksen olla itselleni Herra ja Vapahtaja. Näin Pyhä Kolmiykseus koskettaa meitä kolmelta suunnalta ja kasvattaa meidät yhdeksi persoonaksi. Pyhän Kolmiykseyden kuvaksi.

Pahan paljastuminen on kauheaa, tuskallista, pelottavaa ja kiduttavaa. Tämä johtuu siitä, että Pyhä Kolmiykseys, Kaikkivaltias koskettaa meitä juuri siitä, jossa olemme tiukimmin sidottuja pahaan. Kukaan meistä ei itsessään näe tätä kosketuskohtaa, mutta tuntee sen sitäkin hiostavampana. Kuta pyhemmäksi tulemme, sitä päättäväisemmin Pyhä Kolmiykseys puristaa vielä katkeamattomia sidoksia. Näin jatkuu aina kuolinhetkeen asti. Tästä puristuksesta syntyy kuitenkin oikea teologia.

Tämä teologia ei jää osoittelemaan sormella maailmassa näkemäänsä kärsimystä, vaan koettelee itseään ja kaikkea muutakin siten, mikä on minulle annettu risti eli kärsimys, jonka Jumala haluaa muuttaa minulle voitoksi. Voi kun tässä taidossa olisimme jo mestareita. Mini-opetuslapsi joka yleensä hitaasti, liian hitaasti etsiydyn tälle uralle.

Onko uusi syntiinlankeemus mahdollinen?

Monia askarruttaa helvetin pelko. Tämä pelko on heidän mukaansa siten voitettavissa, että ilmoitetaan vain auktoritatiivisesti, ettei helvettiä ole olemassakaan. Silkka silmäkääntötempu, johon eivät kommentaattoritkaan ilmoita uskovansa.

Tässä ei ole tarpeen puhua siitä, että on toki tuomittavaa helvetillä elämöimistä. Asian vaikein ja tärkein kysymys on minusta kuitenkin toisaalla. Kristillinen oppi helvetistä on ainoa tuntemani ratkaisu, joka voi antaa meille varmuuden siitä, ettei uusi syntiinlankeemus ole mahdollinen. Monet uskonnot ovat yrittäneet tätä ongelmaa ratkaista siinä onnistumatta. Oppi helvetistä tekee uuden syntiinlankeemuksen mahdottomaksi. Kuinka se tapahtuu?

Katsokaamme Kirkkovuoden kuvistamme Marianpäivän taulua. Siitä löydämme vastauksen toiseen kysymykseemme. Uusi syntiinlankeemus tehdään siten mahdottomaksi, että saatana kuristaa itse itsensä. Saatanalla on käärmevartinen vasara tai pikemminkin leka, jolla hän lyö nauvoja Herran Kristuksen jalkoihin. Juuri kun hän on sen saanut tehdyksi, kietoutuu käärmevarsi hänen kurkkunsa ympärille ja katsoo samalla naamalla Perkelettä kuin mikä hänellä itsellään on. Käärmeen kieli on pitkällä ja varmaan pullollaan pahinta perkeleellistä myrkkyä Saatanan itsensä kukistamiseksi. Herra Kristus kukistaa käärmeen käärmeellä, perkeleen perkeleellä, Saatanan saatanalla. Tämä on ihana näytelmä – Lutheria lainatakseni.

Uusi syntiinlankeemus tehdään siten mahdottomaksi, että Saatanan väkevin halu lopuksi on kuristaa itsensä kuoliaaksi. Sillä ei ole muuta mahdollisuutta Jumalan kaikkivaltiuuden puristuksessa.

Jumalan kaikkivaltius

Jumala siis sekä tahtoo kukistaa pahan ja poistaa kärsimyksen että Hän myös kykenee sen tekemään. Jumalan kaikkivaltiuutta emme voi kuitenkaan mitenkään mitata, mutta Hän mittaa meitä koko ajan, ja sen tunnemme tuskastukseen asti. Tästä johtuu se, että monet luulevat, ettei Jumala pärjää tälle maailmalle. He eivät ole vielä uskaltaneet tunnustaa sitä, että Jumala, Pyhä Kolmiykseys koettelee joka hetki sydämet ja munaskuut. Jumalaa etsivä haravoi omaa tieto- ja kokemusmaailmaansa ja hän ei löydä sieltä mitään sellaista, jolle voisi antaa nimen Jumala. Ihmisen käyttämä harava rakentuu rationaliteetista ja hänen arkisesta kokemuksestaan. Hän otaksuu, ettei muuta haravaa ole olemassakaan. Tällöin hän sivuuttaa sen tosiasian, että hänen varsinainen mittauslaitteensa eli hänen sydämensä ja hän itse Jumalan kuvana on se kosketuspinta, jota koskettaa koko ajan Jumalan kaikkivaltius. Ihmisen sydän tarkoittaa tässä persoonan ydintä, joka on orjuutettu. Jumalan kaikkivaltius siis koskettaa sitä osaa ihmisestä, joka on jyrkimmässä ristiriidassa itsensä Kaikkivaltiaan kanssa. Myös ihmiselle tuttu tietoisuus ja rationaliteetti ovat useimmiten

ristiriidassa Jumalan kaikkivaltiuden kanssa. Ne ovat kuitenkin johdettuja realiteetteja. Sydän ja ihminen Jumalan kuvana ovat perusrealiteetteja. Ne ovat koko ajan kasvotusten Jumalan kaikkivaltiuden kanssa.

Tästä syystä ihmisen otaksumat siitä, miten Jumalan kaikkivaltiuden pitäisi maailmassa ilmetä, ovat poikkeuksetta virheelliset. Jumalan kaikkivaltius onkin ihan toisenlainen. Sen todellisuustiheys on tuhannesti mahdollisempaa kuin ihminen pystyy yleensä kuvittelemaan.

Jumala koskettaa ihmisen sydäntä aina hyvin armeliaasti. Myös silloin kun sydän haluaa olla pelkkää silkkaa pahuutta, koskettaa Jumalan kaikkivaltius sydäntä aina siten, että sille jää relatiivinen vapaus itsellisyyteen ja siis tie etsiytyä Jumalan armahdukseen. Jumala salaa näin itsensä, hän pidättää mahdolluuttaan, niin ettei se rusenna ketään ennen viimeistä tuomiota. Ihminen samoin kuin kansatkin kuitenkin omalla vaelluksellaan sinetöivät tuomionsa. Tämä tarkoittaa sitä, että etenemissuunta joko kaventaa tai lisää sitä vapautta, josta käsin elämä on realistisesti arvioitavissa. Etenemissuunta voi ohjautua lopulliseen vapauden puuttumiseen eli sulkeutumiseen Pyhän Hengen läsnäololta. Se tila on helvetti, siis väistämätön päätös Jumalan kaikkivaltiuden vastustamisesta.

Tällainen lause herättää yleensä meissä moitteen siitä, että Jumala on kauhea tyranni. Tämä kyräilevä kysely on heijastumaa omasta pahuudestamme, joka otaksuu Jumalankin olevan samanlainen kuin minun salattu sydämeni. Jumalan kaikkivaltius on sen vastakohta. Jumalalle onkin tunnusomaista, että Hän antaa meille itsensä. Se on Hänen suurin ilonsa, Hänen mahdollisuutensa on rajaton. silti Hän haluaa antaa meille itsensä. Näinhän Luther selittää asian Isossa katekismuksessaan. Juuri tästä sanomattomasta Jumalan olemuksesta johtuu, että Hän on Pyhä Kolmiykyisyys. Pyhä Kolmiykyisyys on tuloksena Jumalan itsensä antamisesta. Isä antaa itsensä Pojalleen, Poika antaa itsensä Isälle ja Pyhälle Hengelle ja Pyhä Henki antaa itsensä Isälle ja Pojalle. näin Jumala on Yksi, ja vain näin voi luotukin olla yksi. Yksi yleensäkin on vain tästä syystä mahdollinen suure. Tulemme siis tässä suureen salaisuuteen, joka pakottaa rukkaamaan meidän rationaliteettiämme paremmin todellisuutta kuvaavaksi. Jumalan ykyisyys on vain trinitaarisesti mahdollinen. Myös maailmankaikkeuden ykyisyys on vain trinitaarisesti mahdollinen. Jumalan kaikkivaltius on yksi Jumalan ominaisuus eli tarkasteluaspekti. Jumalan kaikkivaltiuden vaikutuspiirissä eli siis sisätriniteetissä ja luomakunnassa eli universumissa ei siis voi olla lopulta mitään, mikä ei olisi kongruentti eli yhdenmukainen Jumalan kaikkivaltiuden kanssa. Jos siellä on jotakin, joka on sen kanssa ristiriidassa, sulkee se itsensä helvettiin. Näin helvetistä tulee ihmiskunnan ja koko luomakunnan historian arpi, joka kertoo tapahtuneesta syntiinlankeemuksesta, mutta joka samalla sulkee uuden syntiinlankeemuksen pois.

Voimmehan tosin spekuloida myös sillä mahdollisuudella, että entäpä jos tämä arpi ikään kuin vain jotenkin liukenee pois ja tervehtyy, voisiko sittenkin uusi synnin sykli alkaa. Näin pohtiva ei tunne synnin syviä juuria. Synnin syvät juuret tunteva nimittäin joutuu parahtamaan: Vaikka muiden takia helvetti ei olisikaan tarpeen, niin minun takiani se tarvitaan. Minä olen ansainnut helvetin tulen. Tämä tunnustus vasta antaa meille perspektiivin vastata tähän spekulatiivisesti herätettyyn kysymykseen kieltävästi. Minun takiani helvetin on syytä pysyä ikuisesti voimassa. Minun takiani se aina tarvitaan.

Tästä parahduksesta löytänemme myös jotain lohtua siihen hirveimpään ajatukseen, että jos minä olen toisella puolen ja esim. rakas puolisoni toisella puolen, miten minä sen kestäisin, olinpa sitten helvetissä tai taivaassa. Tämä kysymys saa hien nousemaan otsalle. Siihen ei löydy muuta lohdutusta kuin että helvetin syvimmässä loukossa on minua vastassa Herrani Kristus. Amen.